DIVINAE GLORIAE
CVRRVS ECCLESIÆ MILITANTIS HÆREDITAS
SIVE
DE S. SPIRITVS
ADVENTV
ORATIO

HABITA IN SACELLO PONT. QVIRINALI

AD SS. D. N.

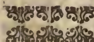
INNOCENTIVM X.
PONT. OPT. MAX.

A COMITE AVGVSTINO BENTIVOLO Sem. Rom. Conu.

INNOCENTIO DECIMO PONT. OPT. MAX.

AVGVSTINVS BENTIVOLVS. FEL.

CCLESIAE currus super aquas, & inimica super monstra progrediens, Oratione tenebricosa descriptus, vt grande lumen sortiatur, ac pretium, prodit, B. P: sub argenteis alis Columbæ tuæ. Euanida illa, & fabricata

mendacijs argonautarum nauis, præeunte Columba infidi pericula maris euasit: veriùs tamen, vt huius sæculi procellas declinet, triumphalis Ecclesiæ quadriga Ducem habet Columbam. Insidias vel in sterili salo prædator Turca proseminat; atquì videri poterunt, & præcaueri, quia fluenta plenissima pro speculo, speculaque Columbis sunt, ne accipitrum in vngues ruant. Vt rotas vmbris inuoluat super mare nubila cogit tenebrarum Princeps: Sed inquilinam turrium, & amica solis Columba haustam oculis lucem suum transferet in currum, vt sit illi splendor in circuitu, altitudo, & horribilis, dum nihil horret, aspectus. Per dolos hæreticorum tanquam per stratam laqueis viam alatus idem currus incedet, atque oculatus; quia hæc alitum charis, vt cæcas rimetur astutias, suas currui pupillas accommodat simplices, prudentes, innocentes, vno verbo columbinas; suas præbet alas, vt fu-

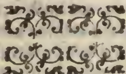
giat

giat maſcula fortique cum fide, vt alarum agitatione malas in fuga flammas extinguat, & bonos euentilet diuini amoris ardores: denique pace comite bellorum inter turbines exultabit currus, ac triumphabit; quia quatuor, quibus vehitur, animalia licet motu naturaque contraria non alijs phaleris, vinculiſque iugo ſubdit auriga Columba, quam ſuis, hoc eſt iride, quæ in die pluuiæ tot videlicet Eccleſiæ calamitatum eius collum non tam alligat, quam coronat, non alio ſollicitat ad curſum flagello, quam ramo virentis Oliuæ, cuius ictu verberis, impulſuque ſuauitas inſinuatur, & concordia, cuius folijs diuinæ rotis linguæ imprimuntur, vt vocalis quadriga argonautarum naui glorioſior ſuas loquatur in ipſo curſu victorias. Victricem curulem mea quoque B. P. plauſu proſequitur, atque adorat Oratio, quam ſi, vt aſſoles, benignus excipies, dum mox de legibus theſes expo-

nam, tuæ iterum audebo quærere Columbæ auspicium, quæ leges ſcribit Orbi terrarum pennis illitis candore lucis, & characteribus Innocentiæ.

ORATIO.

IVINÆ Gloriæ currus, B.P.Ezechielis[a] iuxtà fluuium atque intra nebulas adumbratus, insoliti signo[b] terræmotus repentè audito, spatia corripit, relictisque nubium carceribus ocyore ventis cum vento hodie prosilit atque erumpit in lucem. Postquam enim filium hominis gloriosum suæ transfugam gloriæ [c] super pennas ventorum, super vndantia calamitatum flumina ad dexteram Patris ad suæ So-

[a] Ezechielis C.1.

[b] Act.C.20

[c] Psal.103

lium maiestatis euexit, quia transeunte in Cœlum Domino [d] tenebrosa in nubibus aqua, & nubes ipsæ transierunt per stratam non rosis, sed pluuijs fulgoribus semitam, aurigante Spiritus aura in terras iterum fertur, vt Christi sponsam Ecclesiam vicaria sponsi munera subeuntem excipiat, quæ illius ardentissimè gloriam hoc igneo in curru propugnabit, dum assiduo miseriarum [e] turbine ab Aquilone veniente per saxa, scopulosque raptata, sua pugnacissimè fugiet à gloria. Hanc ego triumphalem pio mentis gressu prosequor fugam; in qua non Mithridates aliquis, vt insequentes remoretur hostes, aurum spargit in via, sed vt sequaces habeat amor amantes, vel aureos ignes, vel aurum profundit ignitum; non fugiens Parthus à tergo sagittas vibrat, vt aduersarium sistat irruentem, sed alatas idem amor sagittas intorquet, vt nobilem ad fugam tergo alas accommodet, alas ignis atque flammarum. His alis dum præeuntem consectamur, ne concitato distrahamur à cursu, breui fugacique oratione oculos figamus in rotis, quæ non defixis clauis armantur, ac solidantur, sed [f] pupillis.

Exiens è nube vehiculum [g] nubes magna, componit, quia Cœlo auspice nubilo non sereno in tempestatibus triumphabit Ecclesia. [h] Nubem in circuitu splendor obuallat, quia Dei Spiritus lumen cordium diuinæ huius Amazonis est armatura, quæ cū Tartari tenebrionibus [i] galeata stellis & Sole loricata confligit. Nubem ignis inuoluit;

[d] Ps. 103.

[e] Ezechielis C. 1.

[f] Ezechielis C. 1.

[g] Ezechielis C. 1.

[h] Ezechielis C. 1.

[i] Apoc. 12. Ezechielis C. 1.

luit; quia idem Spiritus ignea virtus est, qua velut inuolucro sagoque ad bellum processura [l] induì debet ex alto. Hoc igne humani generis aduersarius, dum [m] tamquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret, terrebitur, exterminabitur, hoc non de [n] petra Gedeonis, sed Christi, qui petra est, de corde ascendente Baalis, & cæterorum nemora idolorum descendent, ac desidebunt in cineres; hoc [o] terrenis fragilibusque Martyrum in pectoribus vi tormentorum dilaceratis, diffractisque coruscante, ruent impietatis Ierichuntina moenia; [p] hoc non præciso Abimelechi è ramo, sed victrice de Cruce seruatoris ardente impudicitiæ Sichem, vt puriùs conflagret, inuoluetur. [q] De igne fulgur egreditur; fugitiua quippè fulgurum lux currum coronat; qui [r] ex vna ciuitate in aliam fugiendo pugnabit immotus, & victoriæ semper hærebit in gradu. [f] Quasi aspectus æris candentis volitant in curru scintillæ: ex eo enim surgunt incendio, quo [s] fortis vt mors dilectio ære plusquam triplici corda munit, dum inflammat. [u] Quasi lampadum aspectus linguæ micant ignitæ, belligerantis è curru dilectionis stimuli, missilia, phalaricæ, lampades, [x] hastæ sunt, quarum fulgurantium in splendore non tam per terrarum Orbem victores Apostoli, quam ipsa ibit victoria eiusdem; non, prophani amoris in morem, cæcutientis sed excubias agentis, pupillæ sunt è quadriga scintillantes [y] plena oculis in circuitu. I nunc tenebrarum Princeps, insidias

[l] *Lucæ* 24.
[m] 1. *Petri* C. 8.
[n] *Iudic.* C. 6.
[o] *Iosue* C. 6.
[p] *Iudic.* C. 9.
[q] *Ezechielis* C. 1.
[r] *Matth.* 20.
[f] *Ezechielis* C. 1.
[s] *Cant.* 8.
[u] *Ezechielis* C. 1.
[x] *Habacuc* C. 3.
[y] *Ezechielis* C. 1.

conde

conde si potes aut pluuia in luce aut vigilum ante ignes, aut vigiles ante oculos: arma moue aut multa scelerum sub nocte, aut sub luce maligna Otho [illegible] annicæ lunæ. Deuicta [a] luna cœlestis Heroinæ sub pedibus erit dum Sol erit in pectore, [a] ibi fabricans arma lucis, & fornacem custodiens in operibus ardoris: pro casside splendor erit in fronte si [b] horribilis froti crystallus incubabit, coalita lacrymis, horrore congelata tormentorum, sed illuminata charitatis ardore. Sed cur [c] rota vna super terram apparet? nimirum non in aëre molli, sed lapidoso reuoluta solo stridet ac gemit, quia martyrum gemitus, & pœnitentium, scelera detestantium, seseque humi prouoluentium stridor hortamenta sunt Ecclesiæ properantis ad bellum, & epinicia triumphantis. [d] Aspectus rotarum quasi visio maris. Sic est: triumphalis Ecclesiæ via, [e] via maris est calamitatis & tempestatum. hac lubrica incertaque via eius rota fortunæ constanter atque fœliciter circumagitur, proterit vndas, scopulos prætérlabitur, qui [f] sicut cera fluunt currum regentis à facie Dei. Errani non super mare rotæ feruntur, sed [g] visio maris & maria sunt fluctibus conglobata: [h] Paradisus voluptatis quatuor pacatis irrigatus fluminibus deliciarum & gloriæ naufragium fecit: Ecclesia quatuor inquietis euecta maribus, ex ignominiæ naufragijs semper emerget ad gloriam: & [i] cum sint eius quadrigæ salus, ab ipsis calamitatum procellis non mergitur, sed hono-

Apoc. 12.
[a] Ecclesiast. 43
[b] Ezechielis C. 1.
[c] Ezechielis C. 1.
[d] Ezechielis C. 1.
[e] Psal. 76.
[f] Psal. 96
[g] Ezechielis C. 1.
[h] Gen C. 2
[i] Habacuc. C. 3.

honorum ad culmina incolumis ac ſalua ſuſtolli-[l] *Ezechie-*
tur. [l]Rota verò in medio rotæ an non implicitæ *lis C.1.*
ſibique inuicem ſuccedentes ærumnæ ſunt, qui-
bus veluti vorticibus, hoc eſt vndis intra vndas,
quadruplex rotarum mare non alligatur, non
abſorbet, ſed impellēte Spiritu[m] qui olim fereba- [m] *Gen.C.1.*
tur ſuper aquas, motuque multiplicatis circulis
feſtinato, victores explicatur, flectitur, atque [n] *Ezechie-*
exultat in curſus:[n] Spiritus enim vitæ in rotis eſt; *lis C.1.*
quas dum agitat, agit, dum [o] vento turbinis ab [o] *Ezechie-*
aquilone ſurgente contorquet, ad metam dirigit *lis C.1.*
felicitatis & gloriæ; dum ſulcare iubet fluctus la-
crymarum, ſulcos in pelago aperit ad ſementem
gaudiorum; vt viuaces atque alatæ ruinas & ſe-
pulchra non timeant ſupra voragines rapi, du-
ris pœnarum ſcopulis, vt confirmentur vt mar-
tyrum purpura ijs adhærente colorentur, allidit,
per obſtrepentes aquæ præruptæ montes, per
intentatas tyrannorum minas, per populorum
murmura tumultuantium, ſuper calcata canti-
tantium ſyrenum capita, ſuper neglecta blan-
dientium lenocinia voluptatum, fæliciſſime du-
cit, vt [p] viuentium rotarum ad motum muſicus [p] *Ezechie-*
amor ſponſæ lacrymantis hydraulicam & cano- *lis C.1.*
ris cœli orbibus inuidendam temperet harmo-
niam; quæ terrarum Orbem non valida manu
ac terrore, ſed corde & amore debellatura flam-
meis & harmonicis amoris hodie linguis accen-
ditur, vt pro globis igneis iaculiſque ſtridenti-
bus cor ipſum hoſtium vibret in corda reſonas

ac

ac bellicosas in lacrymas eliquatum. Auditis?
Act.C.2. [y] editus est repentè de cœlo sonus, suspiriorum non classicorum sonitus est. quibus amica mater rebellibus filijs bellum indicit ac bellat, pluuius gratiarum est Auster multiplici rotarum in
[r] Ezechielis C.3. Oceano, hoc est sua se iactans in aula,[r] quasi sonus est sublimis Dei: quia Deus fluuios terræ scindens ab austro venit, & eo incedente, curru
[f] Habac. C.3. pressa doluit[f] & dedit aquarum abyssus vocem suam, [t] quasi sonus multitudinis est, vt sonus ca-
[t] Ezechielis C.1. strorum: hoc enim sonitu vniuersa fidelium multitudo ab vnitatis Spiritu conuocata per omnes
[u] Cant.6. mundi regiones[u] vt castrorum acies ordinata terribilis, dum coaceruatur, disseminatur, cohæret dum dissociatur, quasi sonus est fluminum
[x] Psal.93. præ gaudio gestientium ac exundantiũ: [x] eleuauerunt enim flumina vocem suam festo exceptura sinu, & in omnem terram dorso elatura triumphali Apostolicos igneæ legis propagatores: de-
[y] Psal 76. nique[y] tonitrui vox est in rota, quo non vniones oculi maris abortiuntur sed exoriuntur margaritæ virtutum vt[z] oculatæ curulis concrescant in
[z] Ezechielis C.1. pupillas. Age igitur militans Christi Ecclesia; gloriosum sponsi tui currum inscende, qui post-
[a] Psal.68. quam[a] venit in altitudinem maris, tempestate demersus enatauit ad gloriam. Quid horrescis? Fluctibus malorum extinguere non fabulosi Phaëtontis sed veri Solis quo incedis amicta fer-
[b] Cant. 8 uorem?[b] aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam: Echeneides

neides cursum remorantes? remoras Spiritus ille diuellit qui se se rotis insinuans, tarda nescit molimina, procellis veluti curriculo inniti? à circumpositis Oceani monstris dilacerari? Sume animos [c] statura in rotis est altitudo & horribilis aspectus: non obrueris, sed vndis omnibus eminebis, horroreque scelera, hoc est subiecta pelagi monstra concuties. Ne vllus tibi terror infligatur, communis omnium terror [d] ibit ante faciem tuam, falcatumque ante currum falcaria mors, quæ à [e] vitæ Spiritu rotas vrgente vt [f] impudicum luxurię Dagonem prosternat, vt [g] Leuiathan suffocet marinum idololatriæ Draconem, vt insidiantes Hæresum phocas exanimet, animabitur: sola quippe scelerum morte præeunte, tua Dei Spiritu gloria viuere potest, vigere ac triumphare. Quatuor deuecta rotis fæliciùs quatuor terrę partes proculca, [h] viuis, æquoreis, oculatis, ignitis, alatis attritæ rotis lauacro salutis expiabuntur, oculos aperient ad fidem; charitate viuent; egregia efferuescent in opera, exurgent immò euolabunt in Cœlum: Ecclesiæ namque quadrigis non inuitè, sed vltro, & humiliter atteri, conteri ad salutem, & humi ad salutem conteri super astra eo cum igne sustolli est, qui etiam è duris gelidisque cordium silicibus gradientium attritu rotarum elicitur in scintillas. Has ante rotas quia vanissimæ gloriæ superba curulibus Roma coronatam frontem abiecit, omnium Regina terrarum frontem erigit, Cœlo inserit & tua B. P. in-

coro-

[c] Ezechielis C.1.
[d] Habac. 3
[e] Ezechielis C.1.
[f] 1. Reg. C.1.
[g] Isaia 27.
[h] Ezechiel. C.1.

115

corona terris dominatur & astris. Imperatorum bigis deuecta, hostium cumulata prædis, & cruore purpurata tarpeiæ Rupis culmen triumphatura sæpè conscendit: sed hostili lubrica sanguine, & mobili ambitionis vento iactata nec in fastigio stare potuit, nec in vestigio: Verùm stat perpetuòque stabit in Vaticano, quia vt hanc gloriæ metam arriperet, non feruidis rotis puluerem collegit Olympicum, sed gloriosum Christi martyrum sanguinem, cuius vel vberi fonte vel Oceano[i] in vitam æternam saliente pro vehiculo vsa, non modo in Vaticanum, sed in ipsam subsultauit æternitatem. Agonalis meta theatri Romæ obeliscus erat, cuius extremi apicis in puncto ingens è marmore currus non sine vano adstantium metu ne rueret dum nitebatur, effusis habenis ipsoque immotus in motu procurrere videbatur in nubes. Nititur Ecclesiæ currus in Vaticano, qui[l] mons est plenus equorum & curruum igneorum, vbi non Eliseus sed ipsa Diuinitas castrametatur: nititur in altissima Petri Sede hoc est in petra pyramideque Maiestatis & Sanctitatis; in ipso nititur Deo, qui vt currum erigat, fulciat, & ad metam beatitatis, cui iam adhæret atque impendet, extimulet, pyramidatas hodierna die se se cuspidauit in flammas: atqui dum fide manet immota, charitate[m] Spiritus impetu currum eleuante, volare videtur, & volat; dum in terris non immobili capitolij saxo, sed Petri sedet ac fundatur in vertice, super hastarum gla-

i Ioan. 4.

l 4. Reg. 6.

m Ezechielis C. 1.

dio-